

WYDANIE
NOWOROCZNE

www.tygodnikprzeglad.pl

Przegląd

Nr 1 (1095)
28.12.2020-
-3.01.2021
Cena 7,50 zł
(w tym 8% VAT)

Robert Walenciak
W górę, w dół – ranking
polityczny

Prof. Jerzy Bralczyk Rok mocnych słów

Wiesław Kot
Wygrani i przegrani w kulturze

**Dziewięć godzin
na SOR-ze**

SŁOWA ROKU

dziaderstwo

RZEPIARA

WY***Ć**

lockdown

SASINIĆ

covidiota

śulka

OZDROWIENIEC

miększon

boomer

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

9 771509 311102

**PIES
W KORONIE**

ZOSTAŃ WOLONTARIUSZEM!

**MOŻESZ POMÓC W SPACERACH Z PSEM
OSOBOM CHORYM, NA KWARANTANNIE?
A MOŻE SAM POTRZEBUJESZ POMOCY?**

ZNAJDŹ NAS NA FACEBOOK I DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ:

PIES W KORONIE - GRUPA WSPARCIA

[Kup książkę](#)

CYTATY ROKU

DANIEL PASSENT, komentator

*Prezes idzie na wojnę.
Pachnie siarką.
„Polityka”*

ALEXANDRIA OCASIO-CORTEZ,

*kongresmenka z Partii Demokratycznej
Kapitalizm nie zawsze był na
świecie i nie zawsze będzie.
„Forum”*

KS. ADAM BONIECKI,

redaktor senior

*Przez stulecia Kościół
koncentrował się na budowaniu
fasady. Fasada stała się celem
działalności księży.
„Tygodnik Powszechny”*

GEN. BRONI MIROŚLAW

*ROŻAŃSKI, były dowódca generalny
Rodzajów Sił Zbrojnych*

*Nie uważam, że przed 1989 r.
wszystko było złe, a po – wszystko
jest dobre.
„Dziennik Gazeta Prawna”*

HANNA KRALL, pisarka, reporterka

*Aktualna polityka historyczna jest
walką z pamięcią prawdziwą.
„Wysokie Obcasy”*

PROF. JADWIGA STANISZKIS,
socjolożka

*Andrzej Duda jest mieszkanką
zadowolenia z samego siebie
i kompleksów.
„Polska The Times”*

PROF. GRZEGORZ W. KOŁODKO,
były wicepremier

*Chiny odchodzą od socjalizmu,
natomiast nie przechodzą
do kapitalizmu.
„Zdanie”*

JERZY URBAN, redaktor naczelny

*Walkę pokoleń zawsze wygrywają
młodzi, ale przeważnie na starość.
„Nie”*

OLGIERD ŁUKASZEWICZ, aktor

*Jestem przeciw wmawianiu
młodzieży, że PRL to był
permanentny stalinizm.
„Dziennik Trybuna”*

PIOTR BECZAŁA, śpiewak operowy

*Trochę tęsknię za Polską. Ale
jak tu pobędę tydzień, to tęsknię
znacznie mniej.
„Gala”*

JOANNA SZCZEPKOWSKA, aktorka

*Konsekwencją samodzielnego
myślenia jest osamotnienie.
„Twój Styl”*

MÓJ PRZEGLĄD

Jerzy Domański

Suweren się budzi

Chcę ten rok zakończyć komentarzem mimo wszystko optymistycznym. Pesymiści zostaną przy przekonaniu, że lepiej już było. A optymiści, że to, co lepsze, dopiero przed nami. Powiedzenie, że to od nas zależy, jaką drogą idziemy, trąci tanim dydaktyzmem. Ale trudno. Tak myślę. I tak próbuję działać.

Czytelnicy często pytają, dlaczego zwykli ludzie mają tak niewielki wpływ na państwo, którego są obywatelami. Na papierze, według konstytucji, wszyscy są równi. Jaka jest praktyka – widzimy. Rządzący mają przywileje, a większość Polaków zepchnięto do drugiej kategorii. Deklarowane przez prawicę naprawianie państwa to zagarnianie przez władzę kolejnych instytucji. Celem strategicznym PiS jest władza totalna. I długoterminowe jedynowładztwo. Zwolenników pozyskuje się masowym rozdawaniem posad i przywilejów. A przeciwników marginalizuje i deprecjonuje w podporządkowanych mediach. Narodem są tylko ci, którzy opowiedzieli się za PiS. I tak po pięciu latach suwerenem stało się zaledwie kilkanaście procent Polaków.

Jak długo taki stan może trwać? Zdecyduje o tym determinacja zmarginalizowanej dotąd większości. Już nie milczącej. Protesty Ogólnopolskiego Strajku Kobiet to koniec bezradności w walce o normalne, praworządne i uczciwe państwo.

Miliony ludzi zobaczyły, że ta butna i arogancka wobec słabych władza cofa się, gdy napotyka silny opór społeczny. Protestujący już wiedzą, że aby doszło do głębokiej zmiany systemu, muszą się lepiej organizować. I współpracować ze sobą.

Niestety, nie za bardzo mogą liczyć na opozycję parlamentarną. Z małymi wyjątkami, którym należy się szacunek. A zapowiadany wcześniej optymizm? Jest potencjał do zmian. Ponad 1,3 tys. organizacji pozarządowych poparło kandydaturę Zuzanny Rudzińskiej-Bluszcz na rzecznika praw obywatelskich. Tam są ludzie, którzy mogą odmienić Polskę.

Serdecznie dziękuję Czytelnikom za kolejny rok z nami.

Naszemu Czytelnikom
i Przyjaciółom
na Nowy Rok życzymy
tego, co najcenniejsze
i najbardziej upragnione,
czyli dobrego zdrowia.
A poza tym nadziei,
że idzie ku lepszemu!
I oczywiście stałych kontaktów
ze wspólnotą ludzi czytających
PRZEGLĄD.

Redakcja

BAKOWSKI

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Polityczne wzloty, upadki, nadzieje i rozczarowania 2020 r.
- 14 Bądźmy językowymi obłudnikami! – rozmowa z prof. Jerzym Bralczykiem
- 16 Dziewięć godzin na SOR-rze Bałagan z ratownictwem
- 20 Plan czy propaganda? Co ze szczepieniami na covid
- 22 Mierzeja po sezonie Zima w Krynicy Morskiej
- 26 W Kuchni Konfliktu znów mieszają w garach Wspólne gotowanie zbliża
- 30 Już nie pójdziesz do kasyna Jaskinie hazardu pandemicznie

ZAGRANICA

- 32 Bitwa o wszystko w brzoskwiniowym stanie Georgia decyduje
- 35 Kibuce: od rolnictwa do zaawansowanych technologii Mocny punkt gospodarki Izraela

HISTORIA

- 38 Skok w nowoczesność Uprzemysłowienie Polski

OPINIE

- 41 Adam Jaśkow Gdzie jesteś, lewico?

SPORT

- 42 Kto ma agenta w rodzie, tego bieda nie ubodzie Menedżerowie piłkarscy

KULTURA

- 46 Szkoła przetrwania Wygrani i przegrani w kulturze
- 50 Literacki dekalog nowej normalności Co czytaliśmy w 2020 r.
- 53 Culturalia
- 66 Agata Kus

NOWE TECHNOLOGIE

- 54 Przelot z pustym kokpitem Piloci a sztuczna inteligencja

OBSERWACJE

- 56 Brunet po północy mile widziany Sylwestry w Edynburgu
- 58 Kalendarz Lavazza 2021: Nowa ludzkość

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański Suweren się budzi
- 13 Jan Widacki Ten rok będzie chyba średni
- 19 Roman Kurkiewicz Najlepszy z możliwych
- 25 Andrzej Romanowski Too early, Mr Duda!
- 45 Andrzej Szahaj Turbokapitalizm przeciwko wolności albo o naiwności neoliberalistów
- 49 Tomasz Jastrun Mija rok
- 52 Agnieszka Wolny-Hamkało Nowy

26
KRAJ

W KUCHNI KONFLIKTU ZNÓW MIESZAJĄ W GARACH Wspólne gotowanie zbliża

30
KRAJ

JUŻ NIE PÓJDZIESZ DO KASYNA Jaskinie hazardu pandemicznie

58
OBSERWACJE

KALENDARZ LAVAZZA 2021: NOWA LUDZKOŚĆ

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. JAN GRACZYŃSKI/EAST NEWS, ANDRZEJ IWAŃCZUK/REPORTER,
ALEKSIEJ WITWICKI/FORUM, ALBERTO PIZZOLI/AFP/EAST NEWS

Kup książkę

Janusz Miliszkiewicz
Rynek sztuki w PRL

Dr Bianka Siwińska
Dziewczyny na politechnikach

Osiem sensacyjnych osiągnięć
naukowych 2020

f O czym warto podumać w święta?

Zastanawia mnie, czy większość Polaków katolików obchodzi Boże Narodzenie w duchu prawdziwej, głębokiej wiary, czy raczej to świętowanie wynika z tradycji. W wielu krajach europejskich, i nie tylko, święta te nie mają charakteru religijnego. W większości to tradycja i szaf zakupów. Piękny wystrój ulic, sklepów, domów. Wszędzie słychać kolędy i nastrojowe piosenki o świątecznej tematyce. Kolorowe, rozświetlone choinki i prezenty pod nimi, dużo jedzenia, które często wyrzuca się później do śmietnika... Niewiele to wszystko ma wspólnego z wiarą, religią, ze świętowaniem narodzin Jezusa Chrystusa. Zastanawiam się, dlaczego te święta tak bardzo się skomercjalizowały. I czy to jest dobre dla nas.

Janina Frykacz

f Do władzy doszli ci, którzy przestali się uczyć

Profesorów formatu Tadeusza Kotarbińskiego trudno dziś znaleźć. Jest za to ogromna liczba ludzi z tytułami doktorów, doktorów habilitowanych i profesorów, z których część ma parcie na szkło, a pozostałej części nie widać, o ich autorytetach, odkryciach ani dorobku – nie słychać. Może to świadczyć o spłaszczeniu wartości wykształcenia przy jednoczesnym jego umasowieniu lub o jego marności.

Do władzy doszli ci, którzy przestali się uczyć

Wytłumaczyliśmy dużo wysiłku w to, żeby edukacja powszechna była na wysokim poziomie

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

Wydanie: 10 grudnia 2020 r.

ZDJĘCIE TYGODNIA

Europejska Agencja Leków dopuściła do użytku szczepionkę Pfizera i BioNTech. W Polsce będzie ona dostępna w najbliższych tygodniach. Podczas etapu 0 otrzymują ją najbardziej narażeni na zakażenie, m.in. pracownicy ochrony zdrowia.

PYTANIE TYGODNIA

Jakie pozytywy miał trudny rok 2020?

PROF. MAGDALENA FIKUS,
*biochemiczka, biofizyczka,
popularyzátorka nauki*

Byłabym nielojalna w stosunku do swoich zainteresowań, gdybym nie wskazała szybkiej reakcji wobec zupełnie nowej pandemii. Chińscy badacze, potwierdzając swoją kompetencję w dziedzinie nauk molekularnych, w rekordowym tempie przeprowadzili analizę materiału genetycznego koronawirusa i upublicznili jej wyniki, potwierdzone następnie w badaniach na całym świecie. Dzięki temu możliwe było przystąpienie do prac nad szczepionką oraz do poszukiwania leków; te pierwsze już zakończyły się sukcesem, co również uważam za wielkie osiągnięcie minionego roku. W życiu społecznym plusem było upowszechnienie się świadomości, jak wiele od nas zależy i w jaki sposób możemy wyrażać aprobatę lub dezaprobatę wobec działań władzy. Niezależnie od tego, kto w danym momencie sprawuje rządy, taka umiejętność jest bardzo ważna dla życia narodu. Z kolei moim prywatnym zwycięstwem było przeżycie covidu, co

zawdzięczać lekarzom, ale także rodzinie, która okazała mi wielką miłość.

PROF. KRYSZYNA SKARŻYŃSKA,
*psycholożka społeczna,
Uniwersytet SWPS*

W makroskali najbardziej pozytywne jest opracowanie i przetestowanie z dobrym skutkiem szczepionki przeciw covidowi. Zmniejszy to ryzyko choroby i śmierci tysięcy ludzi, a także wzmacni zaufanie do praktycznego sensu nauki. Pozytywna dla świata jest też przegrana Trumpa, a wygrana Bidena (z Harris jako wiceprezydentką). Dowodzi, że kompetencje, doświadczenie, pracowitość i umiarkowanie mogą być również dzisiaj atutem w polityce. U nas widzę wzrost aktywności obywatelsko-politycznej młodych. Polityka Zjednoczonej Prawicy dotknęła ich boleśnie i przy okazji otworzyła im oczy na wcześniej nieoczywiste dla nich fakty. Przekonali się, że trzeba i można wywierać wpływ na decyzje polityczne i że cudownie jest być razem z tysiącami ludzi przeżywających podobne problemy i emocje, współpracujących i pomocnych.

PROF. EWA LEŚ,
*badaczka państwa opiekuńczego
i społeczeństwa obywatelskiego, UW*

Myślę, że miniony rok uświadomił nam, po pierwsze, że nagle wydarzenia o wielkiej skali, grożące utratą pracy, zdrowia, życia, mogą wystąpić nawet w okresie prosperity. Po drugie, przekonał się, że na szczęście państwo i obywatele są aktywni, a tarcze anty-kryzysowe uchroniły wiele miejsc pracy. Te doświadczenia powinny pomóc lepiej zaadresować wsparcie dla gospodarki w trudnym roku 2021.

MAGDALENA EMILIAN,
czytelniczka PRZEGŁĄDU

W przyspieszonym tempie nauczyliśmy się komunikować i załatwiać większość spraw online. Dzieci i młodzież przekonały się, że szkoła to jednak fajne miejsce, a spędzanie czasu przed ekranem komputera też na dłuższą metę może się znużyć.

Not. Michał Sobczyk